

Lektorský posudek na vědeckou monografii

Milana Melouna, Jiřího Militkého a Martina Hilla

Počítačová analýza vícerozměrných dat v příkladech

v oborech přírodních technických i společenských věd

Již vydání knihy *Počítačová analýza vícerozměrných dat v příkladech* autorů Milana Melouna, Jiřího Militkého a Martina Hilla z roku 2006 výrazně obohatilo spektrum příruček pro statistické zpracování dat. Svým zaměřením a pojetím se tato kniha stala jak skvělým zdrojem informací, tak i pomůckou pro vědecké pracovníky a výzkumníky i pro studenty a každého, kdo chce z dostupných dat získat maximum v nich skrytých informací a vzájemných vztahů. Není nijak překvapivé, že se vyprodala a nedostává se na další nové zájemce. Tato kniha patří k těm, které její uživatel, byť třeba ještě student, rozhodně neprodává mladším kolegům. Vyplatí se jí mít pořád jako zcela ojedinělou příručku.

Praxe ukazuje, že velká část zpracovatelů dat se tolik nezabývá teorií, ale má zájem o praktické zvládnutí metod. Teorie umožňuje získání rozumného náhledu na to, z čeho metoda vychází, což samozřejmě velmi usnadňuje pochopení postupů a úskalí, která mohou vést ke zkreslené interpretaci. Zkušenosti se však nabývají praxí. Z tohoto důvodu je tato kniha rozšířená o dalších 230 úloh z nejrůznějších oborů velkým přínosem pro všechny uživatele statistických metod. Úlohy pokrývají jak obory přírodních, tak i sociologických věd. Silnou stránkou původních i doplněných úloh je, že vycházejí ze skutečných naměřených dat. Čtenář se tak neseťkává s uměle připravenými příklady, které vedou ke zcela perfektním a přímo ukázkově dokonalým a křišťálově jasným výstupům. Tak tomu prostě v praxi není a je jen dobré takové iluze vůbec nevytvářet. Velmi kladně hodnotím také způsob, jakým jsou původní i přidávané úlohy formulovány. Samozřejmě součástí zadání je stručné a výstižné uvedení do řešeného problému. To umožňuje i laikovi kvalifikovaně přistoupit k úlohám z oborů, o kterých toho může vědět i relativně málo. Hledání a nalezení zcela nových souvislostí z mnoha oborů je nepochybně obohacujícím prvkem. Takto získaná kreativita rozvíjí a prohlubuje poznání, přibližuje i mezioborovou problematiku a přináší uživatelům potenciál, který se stane možným zdrojem analogií a přístupů v praxi.

Knihou v sobě nezapře mnohaletý kontakt autorů s matematickou-statistikou a její výukou nejen pro studenty, ale také pro pracovníky z nejrůznějších oborů praxe. Zde je také nutno hledat zdroje dalšího obohacení souboru příkladů. Další silnou stránkou knihy je, že příklady jsou řešeny několika různými statistickými softwary i to, že se autorům podařilo doplnit knihu o CD s programem STATISTICA, byť logicky s časově omezenou použitelností. Na CD je samozřejmě k dispozici databáze dat pro původní i doplněné příklady.

Autoři, kteří jsou široké odborné veřejnosti velmi dobře známi z řady dalších úspěšných učebnic, sbírek příkladů a publikací v odborných časopisech i přednášek na renomovaných konferencích, odvedli opět skvělou práci. Kniha si jistě opět rychle získá široký okruh čtenářů a především praktických uživatelů. Kéž by se také jiné vědecké disciplíny s přesahem do různých oborů dočkaly tak kvalitního propojení a přemostění, jakým je tato kniha. S trochou nadsázky se dá říci, že naměřená nebo sesbíraná data absolvují malý výlet do říše statistiky, kde už na ně čeká laskavý a přístupný průvodce, tato kniha. Návrat domů, k uživateli, je pak velkým a milým překvapením. Ta spousta zdánlivě nesouvisejících čísel najednou dostává řeč. Místo mlhavých, občasných náznaků začíná být jasno. Co více si můžeme přát?

Ing. Adolf Goebel, Ph.D.

29.1.2012